9.2.2017

Viite: VNS 7/2016 vp Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta vuoteen 2030.
Teema: Energiatuotannosta maaseudun uusi elinkeino. Kysymys: minkälaiset energiaan liittyvät ratkaisut ja keinot edistävät energiatuotantoa maaseudun uutena elinkeinona?
Kuultavana: Maaseudun uusi aika yhdistys, Luonnonvarakeskuksen asiantuntijat Pasi Rikkonen ja Vilja Varho.

Eduskunnan tulevaisuusvaliolautakunnalle,

kuultavana olevat haluavat tuoda esille seuraavat näkökohdat kysymykseen siitä, minkälaiset energiaan liittyvät ratkaisut ja keinot edistävät energiatuotantoa maaseudun elinkeinona. Nostamme tiiviissä lausunnossa esiin seuraavat teemat, joiden koemme tukevan energiatuotannon mahdollisuuksiin maaseudun uutena elinkeinona.

1. **Energiantuotannon investointitukien selkeyttäminen**

Energian tuotannossa tulisi tarkastella, että kannustimet ovat toimivia ja mahdollistavat tulevaisuudessa ylijäämätuotannon myymisen tilojen ulkopuolelle, ja kehittävät osaltaan siten paikallismarkkinoiden muodostumista. Paikallinen energiantuotanto voisi hyötyä ”lähisähkö” markkinoinnista samalla tavoin kuin lähiruoka. Lähisähkön brändäys tähtää osaltaan energiantuotannon tuontipanosten vähentämiseen ja siten se tukee maaseudun paikallistalouksien kehitystä.

Investointituki muodoissa tulisi tulevaisuudessa huomioida myös portfolioyrittäjyys, jossa on tulevaisuudessa paljon kasvupotentiaalia. Tutkimusten perusteella portfolioyrittäjyys yhdistyy maaseudulla kasvuyrittäjyyteen ja parantaa siten maaseudulla toimivien yritysten kasvumahdollisuuksia. Portfolioyrittäjyys on tulevaisuudessa entistä tiiviimpi osa maataloutta. Maatiloilla useiden energiatuotantomuotojen käyttäminen lisää energiatuotannon resilienssiä, mutta myös parantaa tuotannon kannattavuutta, koska energiatuotannon voitot voidaan ”investoida” maataloustuotantoon.

2. **Julkisten hankintojen roolia kehitettävä**

Julkisten hankintojen tulisi tukea paikallisen energiasysteemin omavaraistalouden kehitystä erityisesti alkuvaiheissa. Julkisilla hankinnoilla voitaisiin tulevaisuudessa tukea erityisesti hajautettujen energiaratkaisujen kehitystä maaseudulla ja sen paikalliskeskuksissa. Lisäksi innovatiivisten julkisten hankintojen roolia energiatuotannossa tulisi kehittää aktiivisesti. Julkiset hankinnat voivat edistää markkinoiden muotoutumista uusille teknologisille energiatuotannonratkaisuille. Suomessa julkinen sektori tekee vuosittain hankintoja noin 27 miljardilla eurolla.

3. **Energiatuotannon näkökulmaa laajennettava**

Tulevaisuudessa energiantuotantoa tulisi myös tarkastella kokonaisuutena, joka huomioisi esimerkiksi taloudellisten arvojen lisäksi myös ekosysteemipalveluihin kohdistuvia vaikutuksia. Esimerkiksi biokaasun kannattavuus paranee, jos se nähdään ratkaisuna ravinteiden kierolle jalostusastetta kasvattamalla.

4. Uusia yrittäjyysmuotoja ja yritystukien tehostamista

Tulevaisuudessa syrjäalueilla tulisi edistää ratkaisuja, jotka mahdollistavat ja kannustavat yhteisölliseen yrittäjyyteen. Yhteisöllisessä yrittäjyydessä energiantuotannossa saatavat voitot voidaan käyttää paikallisyhteisöjen kehittämiseen ja tätä kautta edistää paikallista kehittämistyötä.

Yhteisöllistä yrittäjyyttä lähellä olevat paikalliset energiaosuuskunnat tuottavat jo nykyään paljon myönteisiä vaikutuksia maaseudulle, mutta näitä vaikutuksia ei ole vielä tunnistettu laajasti. Energiaosuuskunnissa öljyn korvaaminen paikallisella metsähakkeella säästää kotitalouksien kuluja, mutta myös tuottaa suoria tulo- ja työllisyysvaikutuksia sekä myönteisiä ympäristövaikutuksia. Energiaosuuskuntien toimintaa tulisi tukea tunnistamalla myös niiden tuottama yhteiskunnallinen ja ekologinen lisäarvo.

Yritystukien osalta tulevaisuudessa tärkeää varmistaa se, miten passiivisten alueiden yritykset saadaan mukaan investointeihin. Tutkimusten mukaan suuri osa yritystuista keskittyy elinvoimaisille aktiivisille alueille. Tukea ei siten kohdistu heikoimmin menestyville alueille. Yritystukien kohdentumattomuus koskee myös energiasektoria ja erityisesti maatilojen energiatuotannoninvestointeja.